







Inhoudsopgave

Inhoudsopgave	3
Voorwoord.....	3
1. Financiële ontwikkeling	6
1.1 Inleiding.....	6
1.2 Financiering van gemeenten	7
1.3 Financiële positie	8
1.4 Financieel meerjarenbeeld.....	9
1.4.1. Dekking.....	9
1.4.2. Nieuw beleid en intensiveringen	10
1.4.3. Conclusie financieel beeld	11
1.5 Bestemming saldo jaarrekening 2023	15
2. Kapitaalgoederen - vastgoed en openbare ruimte	16
2.1 Onderwijshuisvesting, kinderopvang en binnensport.....	18
2.2 Strategisch huisvestingsplan	18
2.3 Meerjarenplanning Openbare Ruimte (inclusief speelvoorzieningen)	21
3. Sociaal domein.....	26
3.1 Ontwikkelingen	26
3.2 Preventie	29
3.3 Basishulp	30
3.4 Individuele hulp.....	31
4. Ontwikkeling lokale lasten	33
5. Andere speerpunten voor 2025.....	34
6. Aanpak 'financieel ravijn'	37

Voorwoord

Voorwoord

Wij hebben deze Kadernota opgesteld in een onzekere tijd. Vanaf 2026 dreigt het financiële beeld voor onze gemeente immers volledig om te keren.

Waar we in de jaren 2021 tot en met 2023 grote financiële overschotten hebben gerealiseerd, verwachten wij vanaf 2026 grote kortingen op de algemene uitkering (beter bekend als het “ravijn”). Helaas betekent dit dat ook onze gemeente zich moet voorbereiden op bezuinigingen.

En dat terwijl wij in 2022 onze bestuursperiode nog zijn gestart met een begroting 2023



waarin wij veel van de voornemens uit het Bestuursakkoord 2022-2026 hebben kunnen opnemen. Ook vorig jaar hebben wij:

- een sluitende begroting 2024 aangeboden
- met daarin veel van het in de Kadernota 2024 gepresenteerde nieuwe beleid
- en binnen de kaders van de Nota lokale heffingen.

En voor het jaar 2025 laat de meerjarenraming 2025-2027 eveneens een structureel evenwicht zien.

Tegelijkertijd hebben we vorig jaar met elkaar geconstateerd dat de situatie vanaf 2026 nog steeds onduidelijk en zorgelijk is. Wij blijven er voor kiezen om het tekort in 2026 en verder in de meerjarenraming te laten zien, omdat we – nog steeds – van mening zijn dat primair het Rijk verantwoordelijk is voor een oplossing. En dan met name voor de groei van de kosten voor jeugdzorg en Wmo.

Dat sluit ook aan bij het advies van de VNG om de begroting voor 2025 sluitend te maken en voor de jaren erna een begroting op te stellen 'waarin wordt uitgegaan van het benodigde voorzieningenniveau op basis van uw eigen afwegingen'. De VNG merkt daarbij op: 'Deze reële begroting zal mogelijk tekorten laten zien.'

En dat is voor onze gemeente inderdaad het geval. Wanneer wij ons beleid ongewijzigd voortzetten, dan is dit het financiële beeld:

Meerjarenbeeld 2025-2028	2025	2026	2027	2028
Saldo t/m juni	187	- 5.337	- 5.116	- 5.140
Saldo ontwikkelingen	- 673	550	- 536	- 1.157
Totaal saldo kadernota 2025-2028	- 486	- 4.787	- 5.651	- 6.297

Het is een beeld dat het noodzakelijk maakt om ook voor 2025 al op zoek te gaan naar dekkingsmaatregelen ('laaghangend fruit'). Zeker nu er ook een noodzaak is om een (beperkt) aantal voorstellen voor nieuwe investeringen, intensiveringen of nieuw beleid in overweging te nemen. Op beide thema's komen we in de loop van deze Kadernota natuurlijk terug.

In de Kadernota 2024 hebben wij voorgesteld om uit het rekeningsaldo van 2022 een bedrag van €5 miljoen te reserveren voor het opvangen van de eerste klap*. Dat zal nodig zijn voor het overbruggen van 2026, maar kan wellicht ook dienen om in de jaren daarna de ingroei van bezuinigingen te kunnen faseren.

Verder hebben wij in de begroting 2024 aangekondigd dat wij in de Kadernota 2025 een voorstel doen voor een verdere aanpak van het 'financiële ravijn'. Dat voorstel treft u hierna dan ook aan.

**Door het aangenomen amendement 'Reserve Hart van Krimpen' is dat €4 miljoen geworden.*



Besluitvorming gemeenteraad

Uw raad heeft – door middel van een amendement – de programmabegroting 2024 gewijzigd vastgesteld, namelijk met dien verstande dat de uitvoering van een aantal specifiek benoemde onderwerpen pas door ons college ter hand kan worden genomen, nadat daar afzonderlijk bij besluit van uw raad akkoord voor gegeven is. Gedurende dit begrotingsjaar geven wij daar uitvoering aan.

En in een motie heeft uw gemeenteraad aan ons college gevraagd om in het eerste kwartaal van 2024 overleg te voeren over het financiële beleid ter voorbereiding op het voorspelde financiële ‘ravijn’ vanaf 2026 en verder.

Daar is in april en mei vorm en inhoud aan gegeven in 2 (besloten) bijeenkomsten waarin ambtelijk vooral veel informatie is verstrekt. Wij hebben deze informatie gebruikt als ‘onderlegger’ voor deze Kadernota 2025.

Overigens heeft uw raad in 2023 ook diverse moties aangenomen waarin ons college juist wordt opgeroepen om met voorstellen te komen voor intensivering of vernieuwing van beleid, bijvoorbeeld op het gebied van groenbeheer en speelplaatsen.

Leeswijzer

Deze Kadernota heeft mede daarom een andere opzet. In de (financiële) inleiding schetsen we:

- de ontwikkeling van de financiering van gemeenten
- de financiële positie van Krimpen aan den IJssel
- het financiële meerjarenbeeld
- het kader voor 2025 (structureel evenwicht) en de aanpak vanaf 2026
- de mogelijke bestemming van het rekeningsaldo 2023

in een aantal hoofdstukken geven wij vervolgens inzicht in de belangrijkste ‘knoppen’ in onze begroting: de programma’s, beleidsthema’s of paragrafen waarin veel geld om gaat.

- De kapitaalgoederen (maatschappelijk) vastgoed en openbare ruimte
- Het sociaal domein
- Het lokale lastenniveau

Deze Kadernota is verder ‘arm aan nieuw beleid’. Enerzijds omdat wij veel van de ambities uit het Bestuursakkoord al in uitvoering hebben gebracht of in voorbereiding hebben genomen. In de jaren 2025 en 2026 willen wij vooral de spreekwoordelijke ‘puntjes op de i zetten’. Anderzijds omdat uw raad tijdens de sessies in april en mei heeft gevraagd om terughoudend te zijn met voorstellen voor nieuw beleid of nieuwe activiteiten.

In het slothoofdstuk presenteren wij onze aanpak voor het ‘financieel ravijn’. In die aanpak willen wij nadrukkelijk de vraag centraal stellen welk type gemeente we als Krimpen aan den IJssel willen en (financieel) ook kunnen zijn.

Wat waarderen mensen in Krimpen aan den IJssel? Wat bepaalt hun welzijn? Die vragen



willen we graag beantwoorden in samenspraak met uw raad én met de Krimpense samenleving.



1. Financiële ontwikkeling

1.1 Inleiding

Inleiding

Deze kadernota is opgesteld met moeilijke financiële omstandigheden voor onze gemeente op komst, als gevolg van de dreiging van grote kortingen op de algemene uitkering (beter bekend als het “ravijn”). Dit zorgt ervoor dat vanaf het financiële beeld volledig omkeert. Helaas betekent dit dat ook onze gemeente zich moet voorbereiden op bezuinigingen.

In het verleden is Krimpen aan den IJssel erin geslaagd om, ook in financieel uitdagende tijden, het voorzieningenniveau in stand te houden. Dat hebben wij vooral kunnen doen door scherp te begroten en geen voorbarige onomkeerbare bezuinigingsbesluiten te nemen. De afgelopen jaren ontstond er zelfs financiële ruimte om te investeren en nieuw beleid toe te voegen. Gebruikmakend van die ruimte hebben wij een groot deel van de ambities uit ons bestuursakkoord kunnen vormgeven. Bovendien werden drie jaren op rij afgesloten met positieve rekeningsaldi. Daar komt nu dus verandering in.

Met het ravijn op komst constateren we dat de gemeentelijke financiën sterk worden beïnvloed door externe factoren, waaronder niet in de laatste plaats de financiering die wij van het Rijk ontvangen. Op dit moment is nog niet bekend waar de vertaling van het hoofdlijnenakkoord in de Rijksbegroting 2025 toe leidt en wat dat voor gemeenten betekent. De eerste indrukken zijn dat we daar in financiële zin niet teveel van moeten verwachten.

Aan de andere kant staan we voor grote (investerings)opgaven en is de ruimte om de begrotingsuitkomsten te verbeteren beperkt, omdat verreweg de meeste uitgaven nodig zijn voor de uitvoering van taken.



In het financiële deel van deze kadernota gaan wij achtereenvolgens in op:

- De ontwikkeling van de financiering van gemeenten
- De financiële positie van Krimpen aan den IJssel
- Het financiële meerjarenbeeld
- Bestemming van het rekeningsaldo 2023
- Nieuw beleid en intensiveringen

1.2 Financiering van gemeenten

Financiering van gemeenten

Bij de start van het kabinet Rutte IV, eind 2021, werd in het regeerakkoord een sterk oplopend uitgavenpatroon gepresenteerd. Dit betekende voor gemeenten eveneens een groei van de algemene uitkering (trap-op-trap-af) en dus meer besteedbare middelen. Dat was ook hard nodig, want veel gemeenten liepen in de jaren daarvoor tegen tekorten aan in de uitvoering van hun (medebewinds)taken. De gepresenteerde verwachtingen bevatten echter ook een winstwaarschuwing: vanaf 2026 krijgen gemeenten (veel) minder algemene uitkering. Deze korting bedroeg in totaal €3,3 miljard. Al snel werd dit bekend als het “ravijn”.

Sinds het ontstaan van dit ravijn is veel gesproken over en onderzoek gedaan naar de financiering van gemeenten. De uitkomsten hebben slechts gedeeltelijk verbetering in het financiële vooruitzicht gebracht. De toevoeging van een structureel bedrag (€ 924 miljoen) aan het gemeentefonds en het afschaffen van de opschalingskorting (€ 675 miljoen) in de laatste voorjaarsnota bieden enige, maar volstrekt onvoldoende, verlichting. Een verruiming van het lokaal belastinggebied is voorlopig van de baan en de nieuwe accessystematiek op basis van het BBP is op onderdelen ontoereikend voor de kostenontwikkelingen waar gemeenten mee te maken hebben.

Wat overblijft is een forse terugval van de algemene uitkering vanaf 2026, terwijl de uitdagingen voor gemeenten zich opstapelen. Ook van een nieuw kabinet moet gezien het hoofdlijnenakkoord en de tekorten op de Rijksbegroting niet teveel worden verwacht. Het zal voor een groot deel aan gemeenten zelf zijn om de financiën weer op orde te krijgen. Wij doen daarom in deze kadernota voorstellen voor het proces om op termijn weer tot een sluitende begroting te komen. In de tussenliggende jaren kunnen reservemiddelen helpen om (bezuinigings)maatregelen te laten ingroeien.

Voor alle duidelijkheid: onze inspanningen om de financiën op orde te brengen staan los van het uitgangspunt dat het Rijk voor voldoende financiering moet zorgen voor de taken die zij aan gemeenten oplegt. De VNG voert daarover namens gemeenten gesprekken met het nieuwe kabinet. Het ingroeipad van de maatregelen die wij lokaal treffen moet voldoende flexibel zijn om in te kunnen spelen op de (positieve of negatieve) effecten van het overheidsbeleid met betrekking tot gemeentefinanciën.



1.3 Financiële positie

Financiële positie

De afgelopen jaren is de financiële positie van Krimpen aan den IJssel verstevigd, door groei van de reserves, een gunstige schuldpositie en beperkte risico's. De rekeningoverschotten van de afgelopen drie jaren hebben daar een belangrijke bijdrage aan geleverd, evenals de verkoop van de Eneco aandelen.

De financiële positie laat zich goed uitdrukken in kengetallen.

Kengetallen	Begroting 2023	Rekening 2023	Begroting 2024
Netto schuldquote	60,20%	40,27%	49,63%
Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle leningen	46,55%	27,60%	39,61%
Solvabiliteitsratio	38,65%	42,31%	42,43%
Structurele exploitatieruimte	1,10%	2,80%	3,54%
Grondexploitatie	5,54%	8,09%	0,95%
Belastingcapaciteit	119,03%	122,01%	118,11%

Uit deze kengetallen blijkt dat Krimpen aan den IJssel er financieel gezond voor staat. Hier kan nog aan worden toegevoegd dat de ratio weerstandsvermogen 4,55 bedraagt. Dit betekent dat de weerstandscapaciteit 4,5 maal de omvang van de gewogen risico's bedraagt. De enige dissonant in het positieve beeld is de hoge lokale lastendruk, waardoor lastenverhoging als dekkingsmiddel slechts beperkt inzetbaar is.

Kanttekening is nog dat, afgezien van de gevolgen die het ravijn heeft, de netto schuldquote de komende jaren (stevig) oploopt omdat nieuwe leningen moeten worden afgesloten.

Reserves

De gemeente beschikt over verschillende typen reserves: algemene reserves, bestemmingsreserves, kapitaallastenreserves en egalisatiereserves.

De algemene reserves hebben vooral een bufferfunctie en kunnen daarnaast, indien gewenst, worden ingezet. Dat beïnvloedt echter wel het weerstandsvermogen. Onderdeel van de algemene reserves is de reserve Begrotingstekorten die vorig jaar is gevormd voor het opvangen van tekorten vanaf 2026.

De bestemmingsreserves hebben een door de raad bepaald specifiek doel. Zij zijn daardoor niet meer voor andere doelen in te zetten. Hieronder vallen ook kapitaallastenreserves, die worden ingezet voor de structurele dekking van afschrijvingslasten. De egalisatiereserves tenslotte hebben als doel om ongewenste fluctuaties in onderdelen van de begroting op te vangen en worden alleen daarvoor ingezet.



Overzicht reserves	1-1-2024	Mutaties 2024	1-1-2025
Algemene reserves			
Algemene Dienst	6.843	-1.235	5.608
Grondexploitatie	4.396	-380	4.016
Vrije reserve	292	-23	270
Begrotingstekorten	4.000	-	4.000
Totaal algemene reserves	15.532	-1.638	13.894
Bestemmingsreserves			
Nog uit te voeren werkzaamheden	491	-491	0
Eneco	9.040	-814	8.226
Overrente	1.245	-181	1.063
Maatschappelijke voorzieningen	4.427	-1.494	2.933
Afschrijvingen Maatschappelijk nut	3.051	1.812	4.863
Energiearmoede	1.020	-1.020	0
Asielopvang	1.181	-	1.181
Hart van Krimpen	1.000	-	1.000
Fonds - Krimpen ontmoet!	1.000	-	1.000
Totaal bestemmingsreserves	22.455	-2.189	20.266
Kapitaallastenreserves			
Totaal Kapitaallastenreserves	17.872	-730	17.141
Egalisatiereserves			
Totaal egalisatiereserves	1.144	275	1.418
Totaal reserves	57.002	-4.282	52.719

Het eigen vermogen van de gemeente bestaat uit de reserves en het resultaat over 2023. Dit resultaat bedraagt na besluitvorming over de jaarrekening 2023 nog € 5,5 miljoen. Het totaal van de reserves loopt in 2024 terug, maar is nog exclusief het resultaat over 2023. In deze kadernota doen wij u een voorstel voor de bestemming van dit bedrag, in samenhang met de reservepositie en de opgaven voor de lange termijn.

1.4 Financieel meerjarenbeeld

1.4.1. Dekking

Dekking

Vooruitlopend op de bezuinigingsaanpak voor het ravijn hebben wij in deze kadernota al een aantal dekkingsmaatregelen opgenomen die het saldo verbeteren:

Dekkingsmaatregelen	2025	2026	2027	2028
Kinderboerderij	36	36	36	36
Onderbesteding armoederegelingen	40	40	40	40
Dekking duurzaamheidsformatie uit SPUK	76	263	269	
Subsidies Wmo/Jeugd	32	32	33	34
Uren op investeringen schrijven	350	300	300	300

Als dekkingsmaatregelen zijn al meegenomen de verlaging van de bijdrage aan de kinderboerderij door maatregelen van Promen en een verlaging van het budget voor armoederegelingen vanwege onderbesteding.

Daarnaast maken we gebruik van de mogelijkheid om de kosten van medewerkers duurzaamheid te dekken uit de specifieke uitkering CDOKE. Daardoor blijft wel minder



besteedbaar budget over voor duurzaamheid.

Vooruitlopend op de nota vaste activa die u in het najaar krijgt aangeboden starten wij met het toerekenen van ambtelijke uren aan investeringen. Deze toerekening is conform de regels van het Besluit Begroting en Verantwoording en leidt ertoe dat uren worden geactiveerd en afgeschreven, waardoor de programmabegroting wordt ontlast. Aan de andere kant betekent dit dat bij de kredieten voor investeringen rekening gehouden moet worden met deze kosten.

1.4.2. Nieuw beleid en intensiveringen

Nieuw beleid en intensiveringen

De kadernota is het moment om een integrale afweging te maken over de toevoeging van nieuw beleid en de intensivering van bestaand beleid. Daarom wordt in de kadernota altijd een overzicht van onderwerpen gepresenteerd waarvoor extra middelen nodig zijn.

Bij de behandeling van de begroting 2024 heeft uw raad een amendement aangenomen omdat er meer behoefte was aan informatie en toelichting bij de voorstellen. Daarbij werden ook de gevraagde bedragen voor (vervangings)investeringen betrokken.

In deze kadernota presenteren wij, vanwege de financiële vooruitzichten, geen nieuwe plannen die extra beslag op structurele middelen leggen. Wel is in een aantal gevallen incidenteel meer budget nodig of worden extra middelen gevraagd voor bestaand beleid, bijvoorbeeld in de vorm van vervangingsinvesteringen. Wij kijken daarbij op de volgende wijze naar nieuw beleid en intensiveringen.

In de kadernota en begroting wordt altijd gesproken over “nieuw beleid en intensiveringen”. Met de term intensiveringen wordt aangegeven dat vaak sprake is van extra middelen zonder dat sprake is van een nieuw taak. Wij maken dat nu meer expliciet door de volgende onderverdeling te hanteren:

Nieuw beleid	Betreft nieuwe (wettelijke) taken of beleidswijzigingen (budget en/of investering)
Intensiveringen	Extra inzet zonder aanpassing van het beleid (budget en/of investering)
Vervangingsinvesteringen	Kosten voor vervanging of groot onderhoud, waarmee nog niet planmatig rekening is gehouden in de meerjarenramingen.

In deze kadernota zijn de volgende onderwerpen opgenomen. De toelichting vindt u bij de inhoudelijke teksten.



Nieuw beleid en intensiveringen	Nieuw beleid / intensivering / vervanging	Investering	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Inc/Str
Baggeren watergangen (investeringen in 2025, 2026 en 2027)	Vervanging/groot onderhoud	300		33	32	32	S
		100			11	10	S
		300				33	S
Duurzaamheidsagenda 2025-2029 (met dekking uit specifieke uitkering)	Intensivering		275	340	344	N.n.b.	S
			-275	-340	-344	N.n.b.	S
Opstellen warmteprogramma (met dekking uit specifieke uitkering)	Intensivering		60				I
			-60				I
Implementatie recycletarief (dekking via afvalstoffenheffing)	Nieuw		150	100	100	100	S
			-150	-100	-100	-100	S
Speelplaatsen	Vervanging/groot onderhoud	647		50	49	49	S
Stevig Lokaal Team; scherper aan de wind (dekking deels door besparing)	Intensivering		250	250	130	130	S
			-130	-130	-130	-130	S
Totaal			120	203	92	124	

1.4.3. Conclusie financieel beeld

Conclusie financieel beeld

De actualisatie van budgetten, financiële ontwikkelingen, dekkingsmaatregelen en de voorstellen voor nieuw beleid en intensiveringen tellen op tot het volgende financiële meerjarenbeeld:

Financieel meerjarenbeeld	2025	2026	2027	2028
Saldo kadernota bestaand beleid	- 486	- 4.787	- 5.651	- 6.297
Dekkingsmaatregelen	534			
Nieuw beleid en intensiveringen	- 120	- 203	- 92	- 124
Incidentele dekking "opschalingskortingseffect"	pm			
Totale inzet dekkingsopties	- 72	- 4.319	- 5.065	- 6.011

Op basis van deze kadernota, met de kennis van nu, is het begrotingsjaar 2025 sluitend. De tekorten vanaf 2026 vragen om een integrale aanpak, die wij in deze kadernota presenteren. Voor de begroting 2025 richten wij ons erop om 2025 structureel in evenwicht te brengen. Wij houden daarbij rekening met de mogelijkheid om het begrotingsjaar indien nodig incidenteel sluitend te maken met een bijdrage uit de reserves. De onverwachte eenmalige verrekening in 2025 van het opschalingskortingsbedrag via de meicirculaire (voor Krimpen aan den IJssel € 1 miljoen) mag op deze wijze gecompenseerd worden. Zoals u kunt zien in de tabel lijkt het op dit moment niet noodzakelijk deze dekkingsoptie in te zetten. De toezichthouder zal de begroting primair op structureel evenwicht in 2025 beoordelen. Omdat de cijfers zeer beperkt incidentele baten bevatten, maar wel een incidentele reservestorting voor investeringen in de openbare ruimte, is het structureel evenwicht positiever dan de getoonde uitkomsten.

Financieel meerjarenbeeld

Het vertrekpunt voor de cijfers in deze kadernota is de stand van de (meerjaren)begroting zoals opgenomen in de begrotingswijziging van juni. Voor het jaar 2025 is daarin nog een klein voordelig saldo in gepresenteerd. Vanaf 2026 zijn er forse tekorten te verwachten.

In deze kadernota zijn alle budgetten geactualiseerd, nieuwe indexeringen toegepast en is



bovendien de meicirculaire van het gemeentefonds verwerkt.

Meerjarenbeeld 2025-2028	2025	2026	2027	2028
Saldo t/m juni	187	- 5.337	- 5.116	- 5.140
Wijzigingen/ontwikkelingen				
Gemeenschappelijke regelingen	- 675	- 511	- 511	- 542
Lokale heffingen (afval/riool/lijkbezorging)	- 228	- 354	- 234	159
Participatiebudget	- 251	- 276	- 298	- 348
Herrekening kapitaallasten en voorziening OK	240	338	262	- 192
Vrijval kapitaallasten	- 132	- 210	- 234	- 310
Financieringslasten nieuwe leningen		- 600	- 1.626	- 2.310
Indexering	192	464	475	- 1.267
Gemeentefonds (meicirculaire)	480	1.738	1.660	3.743
Overige wijzigingen	- 299	- 39	- 30	- 90
Saldo ontwikkelingen	- 673	550	- 536	- 1.157
Totaal saldo kadernota 2025-2028	- 486	- 4.787	- 5.651	- 6.297

We geven u een korte toelichting op de onderwerpen die het meest van invloed zijn op de ontwikkeling van het saldo.

Gemeenschappelijke regelingen

De bijstelling is vooral het gevolg van de indexering die voor 2025 6,8% bedraagt (inclusief nacalculatie). Bij enkele GR-en is sprake van extra kostenstijgingen, waaronder de GR Jeugdhulp. De opgenomen bedragen zijn gebaseerd op de begrotingen van de GR-en.

Overigens hebben wij recent alle gemeenschappelijke regelingen verzocht om de beschikbare middelen voor 2025 en verder nog efficiënter en effectiever in te zetten. Ook hebben we gevraagd om te anticiperen op de ontwikkelingen, terughoudend te zijn in de uitgaven en slimme en effectieve beleidskeuzes te maken die recht doen aan de financiële vooruitzichten.

Lokale heffingen

Ten opzichte van de ramingen in de lopende begroting is sprake van nadelen op de exploitatie van riool, afval en lijkbezorging. Dit heeft voor een groot deel te maken met het bijstellen van de indexen, waarvan het voordeel in de regel indexering is meegenomen. Als gevolg hiervan worden de inkomsten eveneens meerjarig verlaagd, wat een nadeel voor de begroting betekent.

Voor lijkbezorging constateren we dat de baten achterblijven bij de ramingen. Dat komt vooral door lagere aantallen begrafenissen en verlengingen. Bovendien nemen de kosten vanaf 2024 sterk toe vanwege het nieuwe groencontract.

In deze kadernota houden we vooralsnog rekening met een dekkingspercentage dat gelijk is



aan de bovenkant van de bandbreedte uit de Nota lokale heffingen* (80%). De komende maanden wordt onderzocht op welke wijze de dekking op dit onderdeel verbeterd kan worden, zonder buitenproportionele tariefstijgingen.

Participatiebudget

De GR IJsselgemeenten heeft een meerjarenbegroting 2025-2028 voor het participatiebudget opgesteld. Hierin is een stijging van de kosten te zien die voornamelijk wordt veroorzaakt door de toename van de complexere doelgroep. De uitgaven voor het participatiebudget nemen toe door de omvang van het aantal mensen met een arbeidsbeperking binnen de Participatiewet. Bovendien heeft het huidige klantenbestand doorgaans een grotere afstand tot de arbeidsmarkt, wat leidt tot een grotere behoefte aan begeleiding. Deze groep heeft recht op ondersteuning en begeleiding bij het vinden en houden van een passende werkplek.

Herrekening kapitaallasten en voorziening onderhoud kapitaalgoederen

Zoals ieder jaar zijn de kapitaallasten en de stortingen in de voorziening onderhoud kapitaalgoederen (OK) opnieuw berekend op basis van de balans per 1 januari 2024. Door het later gereed komen van een aantal investeringen daalt de omvang van de kapitaallasten. Dit is een jaarlijks terugkerend beeld, omdat in de praktijk planningen niet altijd gerealiseerd kunnen worden.

Vrijval kapitaallasten reserveren

De komende jaren is een aantal investeringen aan het einde van de afschrijvingstermijn, terwijl vervanging nog niet direct aan de orde is. Om te voorkomen dat de begrotingsruimte die nodig is voor vervangingen verdwijnt, laten we deze bedragen niet vrijvallen in het saldo. Er volgt nog een voorstel voor de besteding van deze begrotingsruimte voor de periode tot vervanging.

Financieringslasten nieuwe leningen

De komende jaren heeft Krimpen aan den IJssel een grote investeringsopgave. Dit betreft vooral uitvoering van het beheerplan openbare ruimte, het IHP onderwijs en binnensport en diverse (vervangings)investeringen. Om deze uitgaven te kunnen financieren zijn liquide middelen nodig. De liquiditeitsprognose geeft aan dat naast de reeds eerder opgenomen lasten van een lening in 2025, ook leningen nodig zijn in de jaren daarna. In totaal gaat het in de periode 2025-2028 om circa € 100 miljoen. In de cijfers van deze kadernota is rekening gehouden met een rente van 3%. Dat is lager dan de actuele percentages en gaat dus uit van een rentedaling. Wij nemen hiervoor bij de begroting indien nodig ook een risico op.

Indexering

In bijlage 1 zijn de (technische) uitgangspunten opgenomen waarmee in deze kadernota is gerekend, waaronder de indexeringstabel. De indexeringspercentages in deze kadernota zijn afgeleid van het Centraal Economisch Plan 2024 (CEP). Omdat de actuele verwachtingen voor loon- en prijsontwikkeling uit het CEP2024 lager zijn dan in de vorige meerjarenraming betekent dit een meerjarig voordeel. Het CEP2024 wordt ook gebruikt door het Rijk bij het



opstellen van de meicirculaire. Wij hanteren dus dezelfde uitgangspunten voor loon- en prijsontwikkeling die van invloed zijn op de ontwikkeling van de algemene uitkering. Uitzondering hierop is het toegepaste indexeringspercentage voor de zorgkosten in het sociaal domein. Uitgangspunt hierbij is, volgens de contracten met de zorgaanbieders, de OVA-index.

Gemeentefonds (meicirculaire)

In de meicirculaire is de voorjaarsnota van het demissionaire kabinet Rutte IV verwerkt. De effecten voor Krimpen aan den IJssel zijn als volgt:

Meicirculaire	2025	2026	2027	2028
Accres en uitkeringsbasis	-730	1.102	977	1.030
Maatstaven en hoeveelheidsverschillen	390	422	447	762
Besparingsverlies Jeugd	799			
Decentralisatie uitkeringen	20	20	20	20
Participatie	201	193	217	205
Effect op begroting Krimpen	680	1.738	1.660	2.017

Voor het meerjarenbeeld levert dit in ieder geval op dat de opschalingskorting definitief wordt afgeschaft (vanaf 2026). Dat is verwerkt in de regel "Accres en uitkeringsbasis" Voor Krimpen aan den IJssel is dat een voordeel van circa € 1 miljoen. Daar staat tegenover dat in 2025 eenmalig een korting ter hoogte van dit bedrag wordt toegepast.

De ontwikkeling in de regel "Maatstaven en hoeveelheidsverschillen" heeft vooral betrekking op de lokale prognoses die worden gebruikt bij het doorrekening van meerjarige effecten. Daaronder zijn bijvoorbeeld de ontwikkeling van de WOZ-waarden, aantallen huishoudens met laag inkomen en inwoners. Omdat de lokale ontwikkeling af kan wijken van de landelijke prognose stijgen of dalen de verwachte bedragen. Vanwege de aangepaste berekeningsmethode voor huishoudens met laag inkomen, wordt landelijk geadviseerd rekening te houden met een risico.

Het demissionaire kabinet heeft de beoogde extra besparing op jeugd in 2025 geschrapt. Naast het voordeel van € 800.000 op de algemene uitkering betekent dit dat de opgenomen stelpost van € 200.000 voor te realiseren besparingen ook wordt geschrapt. Per saldo is het effect daarom € 600.000.

De rijksmiddelen voor de Participatiewet worden uitgekeerd als Integratie Uitkering met een eigen indexering. Omdat die indexering niet meeloopt in de loon- en prijscompensatie van de Algemene Uitkering levert deze een apart (voordelig) effect op.

In de voorjaarsnota van het kabinet is ook nog melding gemaakt van een reservering voor compensatie van oplopende Wmo kosten. Die is echter nog niet toegevoegd aan het gemeentefonds.

Voor de goede orde: in de cijfers zijn nog geen effecten van het hoofdlijnenakkoord uit de



formatie opgenomen. Op basis van dat document mag onder meer worden verwacht dat de extra besparing op jeugd structureel wordt geschraapt en dat de specifieke uitkeringen (met een korting) naar de algemene uitkeringen worden overgeheveld.

Het effect van het gemeentefonds op het saldo van 2028 is overigens groter dan dat van de meicirculaire omdat de ontwikkeling van de algemene uitkering voor dat jaar voor het eerst wordt toegevoegd aan de meerjarenreeks.

** In de Nota lokale heffingen is de bandbreedte voor lijkbezorgingsrechten op 70-80 procent bepaald.*

1.5 Bestemming saldo jaarrekening 2023

Bestemming saldo jaarrekening 2023

De jaarrekening 2023 werd afgesloten met een saldo inclusief reservemutaties van € 6.685.115. Daarvan hebben wij u al bij het vaststellen van de jaarstukken voorgesteld een deel te bestemmen op basis van eerdere informatie. Het resterende, nog te bestemmen, saldo bedraagt € 5.517.322.

In de komende jaren zien wij twee grote financiële uitdagingen: de tekorten op de jaarbegrotingen en de investeringsopgave om voorzieningen in stand te houden. Het saldo van 2023 willen wij vooral voor die twee onderwerpen inzetten.

Het rekeningresultaat betreft eenmalige middelen die slechts in beperkte mate kunnen worden benut voor de dekking van de structurele tekorten die vanaf 2026 worden verwacht. De komende jaren willen wij toewerken naar een sluitend structureel perspectief in 2028 of 2029. Dit betekent dat sprake zal zijn van een ingroeipad, waarbij in de tussenliggende jaren tekorten moeten worden gedekt. Vorig jaar is daarvoor al de reserve begrotingstekorten ingesteld waarin uit het rekeningsaldo van 2022 een storting van €4 miljoen is gedaan.

Met het oog op de tekorten van de komende jaren stellen wij voor om vanuit het saldo 2023 nogmaals een bedrag van € 3 miljoen toe te voegen. Daarmee ontstaat een reserve van €7 miljoen voor het opvangen van negatieve saldi in de jaren 2026, 2027 en mogelijk 2028.

Wat betreft de investeringsopgave heeft u vorig jaar ingestemd met het vormen van kapitaallastenreserves waaruit de afschrijvingen van investeringen in maatschappelijke voorzieningen kunnen worden gedekt. Dit betekent overigens niet dat voor alle investeringen de dekking uit een reserve kan worden ingezet. Het afgelopen jaar zijn raadsbesluiten over de inzet van de reserve maatschappelijke voorzieningen genomen die betrekking hebben op DCV, MHCK, Scouting en Octaaf/Mozaïek. De reserve heeft nog een restant van € 2,6 miljoen. Op dit moment moeten nog veel belangrijke beslissingen worden genomen over (vervangings)investeringen in scholen en maatschappelijk vastgoed. Een onderbouwde inschatting van welke inzet uit deze reserve daarvoor nodig is, kan nog niet worden gegeven. Wij stellen daarom voor het resterende saldo 2023 voorlopig in de algemene reserve te storten en op een later moment voorstellen te doen over het inzetten ervan.



Wij maken daarop nog één uitzondering. In 2027 bestaat Krimpen aan den IJssel 750 jaar. Dat kunnen wij natuurlijk niet onopgemerkt voorbij laten gaan. Uit het rekeningsaldo 2023 stellen wij voor een bedrag van €300.000 te reserveren voor de jubileumviering in 2027. Voor het instellen -van de bestemmingsreserve "750 jaar Krimpen aan den IJssel" is een format als bijlage bij deze kadernota gevoegd.

Bestemming saldo van de jaarrekening 2023	Bedrag
Saldo jaarrekening 2023	6.685
Totaal reeds bestemd saldo jaarrekening 2023	1.168
Nog vrij te bestemmen saldo jaarrekening 2023	5.517
750-jaar Krimpen	300
Reserve begrotingstekorten	3.000
Algemene reserve	2.217
Totaal verdeling resterend saldo 2023	5.517

2. Kapitaalgoederen - vastgoed en openbare ruimte

Kapitaalgoederen - vastgoed en openbare ruimte

Onze gemeente beheert de openbare ruimte en gebouwen waar inwoners wonen, werken en recreëren. Hierdoor beschikken we over kapitaalgoederen zoals gebouwen, wegen, bruggen, hekwerken, riolering, openbare verlichting, speelvoorzieningen, water en groen.

De komende jaren heeft onze gemeente een ambitieuze investeringsopgave. Dit betreft vooral de uitvoering van bestaand beleid of nieuw beleid (bijvoorbeeld zwembad, DCV veld 2) waartoe al eerder is besloten. De grootte van de opgave heeft vooral te maken met drie specifieke kenmerken van onze gemeente:



De uitgangspunten voor deze investeringsopgave zijn vastgelegd in:

- het Integraal Huisvestingsplan onderwijs en binnensport
- het Strategisch Huisvestingsplan
- de Meerjarenplanning openbare ruimte



- het Uitvoeringsprogramma speelruimte (inclusief update)

De **dekking** voor deze investeringen is al grotendeels in de begroting en meerjarenraming opgenomen. Maar om deze uitgaven te kunnen **financieren** zijn liquide middelen nodig.

De liquiditeitenprognose geeft aan dat naast een lening in 2025, waarvan de rentelasten al eerder in de meerjarenraming zijn opgenomen, ook leningen nodig zijn in de jaren daarna. In totaal gaat het in de periode 2025-2028 om circa €100 miljoen aan nieuwe leningen.

Om de verschillende investeringsprojecten te realiseren is veel ambtelijke inzet nodig. Volgens het Besluit Begroting en Verantwoording moeten wij de ambtelijke uren aan de investeringen toerekenen. Vanaf de begroting 2025 gaan wij dat ook doen. Dat levert – op korte termijn – voor de begroting een voordeel op.

De komende jaren zijn er ook investeringen die het einde van hun afschrijvingstermijn bereiken, terwijl vervanging vaak nog niet direct aan de orde is. Om te voorkomen dat de begrotingsruimte (die op een later moment alsnog voor vervanging nodig is) verdwijnt, laten we deze bedragen vanaf de begroting 2025 niet langer vrijvallen in het saldo. Dat levert voor de begroting een nadeel op.

Jaarlijks herrekenen we in de Kadernota de kapitaallasten. In de praktijk zien we dat de meeste projecten meer tijd kosten, dan we hebben begroot. Dat betekent dan dat de afschrijving later start.

Bij het opstellen van het investeringsprogramma dat wij in de begroting 2025 zullen opnemen, gaan wij bezien of we deze ‘vertraging’ ook beter kunnen begroten. In het kader van de noodzakelijke bredere integrale afweging willen we ook bezien of we de investeringen niet over een langere periode kunnen (of moeten) ‘uitsmeren’. Dat kan in de eerste jaren van de meerjarenraming een (tijdelijk) financieel voordeel opleveren.

Wij gaan de komende tijd bezien of we deze ‘vertraging’ ook beter kunnen begroten. Ook willen we bezien of we de investeringen niet over een langere periode kunnen (of moeten) ‘uitsmeren’. Dat kan in de eerste jaren van de meerjarenraming een (tijdelijk) financieel voordeel opleveren.

Kadernota 2025-2028	2025	2026	2027	2028
Herrekening kapitaallasten en voorziening OK	240	338	262	-192
Uren op investeringen schrijven	350	300	300	300
Vrijval kapitaallasten ‘reserveren’	-132	-210	-234	-310
Financieringslasten nieuwe leningen		-600	-1.626	-2.310
<i>Nieuwe vervangingsinvesteringen</i>		<i>PM</i>	<i>PM</i>	<i>PM</i>
Gevolgen voor begroting	+458	-172	-1.292	-2.512



2.1 Onderwijshuisvesting, kinderopvang en binnensport

Onderwijshuisvesting, kinderopvang en binnensport

De gemeente heeft alleen de wettelijke plicht tot de (nieuw)bouw van scholen inclusief de benodigde ruimte voor bewegingsonderwijs. De kapitaallasten die daarvan het gevolg zijn, kan de gemeente niet aan de schoolbesturen doorberekenen. Schoolbesturen zijn als juridisch eigenaar wel zelf verantwoordelijk voor het beheer en onderhoud.

Gemeenten zijn en blijven de economisch eigenaar. Als een schoolgebouw vrij komt, heeft de gemeente de vrijheid om aan het gebouw of de locatie een nieuwe bestemming te geven.

In 2019 hebben wij voor het eerst een Integraal Huisvestingsplan (IHP) opgesteld. In 2023 is dat plan geactualiseerd. Het IHP 2023-2027 bevat de meerjarenplanning voor de vernieuwing van alle scholen in onze gemeente. Jaarlijks herberekenen we de daarmee verband houdende kapitaal- en financieringslasten.

Wij combineren die planning met de ruimte die in onze gemeente voor kinderopvang en binnensport nodig is. Op deze terreinen is er geen sprake van een wettelijke plicht, maar kinderopvang en binnensport zijn dusdanig sterk met (bewegings)onderwijs verweven dat het meerwaarde heeft om die functies gezamenlijk te huisvesten. We doen dat in samenspraak met alle schoolbesturen, kinderopvangorganisaties, (binnen)sportverenigingen en Synerkri (als beheerder van onze binnensportaccommodaties).

Zoals uw raad weet is het eerste grote IHP-project in uitvoering. De nieuwe sportzaal Populier is in de zomer van 2023 opgeleverd. De oplevering van de Groeiplaanet en de kinderopvang vindt voor de zomer van dit jaar plaats.

De volgende projecten zijn inmiddels in voorbereiding:

- Octaaf, Mozaïek en gymzaal UnaCorda
- Groenendaal
- Kompas, dislocatie en gymzaal Tuinstraat
- Comenius
- Koelmanschool

Voor de realisatie van de projecten Comenius en Koelmanschool zijn nog geen lasten in de meerjarenraming opgenomen.

2.2 Strategisch huisvestingsplan

Strategisch huisvestingsplan

Recent hebben we ook voor het huisvesten van de overige maatschappelijke voorzieningen een strategisch huisvestingsplan opgesteld. In dit plan staan de uitgangspunten voor het realiseren en aanbieden van (maatschappelijk) vastgoed, voor het onderhoud en voor het huurprijs- en tarievenbeleid.

Daarnaast bevat het plan de strategie voor alle objecten waar we op dit moment eigenaar



van zijn. Per object wordt aangegeven:

- De ambitie (voortzetten, herontwikkelen, afstoten, toekomstafweging)
- Het eigenarenbeheer (groot onderhoud, dagelijks onderhoud, duurzaamheid)
- De huursituatie (ten opzichte van het huurprijs- en tarievenbeleid)

Meerjarig Onderhoudsplan

We beheren en onderhouden het gemeentelijk vastgoed aan de hand van een meerjarig onderhoudsplan (MJOP). Het bedrag dat per jaar gemiddeld nodig is voor de uitvoering van het groot onderhoud dat in dit MJOP is opgenomen, wordt jaarlijks gestort in de 'voorziening onderhoud kapitaalgoederen gebouwen'.

Vijf objecten die een tijdelijke of nog geen bestemming hebben, zijn niet in het MJOP opgenomen:

- De Noord 102 (tijdelijke opvanglocatie)
- Vicenza 3 (tijdelijke onderwijslocatie ontheemde kinderen)
- Tuinstraat 43 (tijdelijke opvanglocatie)
- Ouverturelaan 105 (noodgebouw in gebruik bij Jeugd Natuurwacht en Crimpen-Inn)
- Tiendweg 56 (gekraakte locatie in Krimpen aan de Lek)

Tijdig toekomstafwegingen maken

Levensduur verlengende maatregelen (renovaties, functieverbeteringen of (ver)nieuwbouw) zijn evenmin in het MJOP opgenomen. In voorkomende gevallen moet tijdig een toekomstafweging worden gemaakt over het al dan niet voortzetten van de exploitatie van de accommodatie.

In de periode 2024-2027 zal voor de volgende objecten een toekomstafweging nodig zijn:

- Vicenza 3 (onderwijslocatie ontheemde kinderen)
- Tuinstraat 43 (opvanglocatie)
- Van Ostadelaan 4 (zwembad)
- IJsseldijk 312 (Streekmuseum)
- Meerkoetstraat 81 (UMAM)

Die toekomstafweging heeft óf te maken met een mogelijke functiewijziging (Vicenza, Tuinstraat) óf met relatief grote investeringen die nodig zijn om het object in stand te houden of de levensduur ervan te verlengen (zwembad, streekmuseum, UMAM).

Dit jaar vraagt het zwembad al onze aandacht

Recent hebben wij uw raad geïnformeerd over de noodzakelijke sluiting van het recreatiebad. De staat van het leidingwerk is zodanig dat het niet mogelijk is om op een veilige manier de voor dit jaar geplande onderhoudswerkzaamheden* uit te voeren. De conditie van de leidingen is – als gevolg van corrosie – zelfs zo zorgwekkend dat er een grote kans op een acute lekkage is.

Om het reguliere programma in het doelgroepen- en wedstrijdbad te kunnen waarborgen heeft ons college vervolgens in overleg met Optisport besloten om het recreatiegedeelte van



zwembad De Lansing te sluiten. Onze inzet is nog steeds om met de investeringen die in de begroting 2024 zijn opgenomen, de levensduur van het zwembad tot 2035 te verlengen.

Dat basisscenario wegen wij af tegen enkele andere toekomstscenario's. Belangrijk afwegingscriterium zijn de totale eigendomskosten, waarbij de eenmalige investeringskosten gezamenlijk met de structurele baten en lasten inzichtelijk worden gemaakt. In het Strategisch Huisvestingsplan was deze afweging oorspronkelijk voor het jaar 2025 opgenomen. Gezien de ontstane situatie willen we dit met prioriteit en parallel aan de werkzaamheden voor het basisscenario in de komende maanden uitwerken.

Hart van Krimpen

Al eerder hebben wij besloten om van het Raadhuisplein het bruisende centrum van Krimpen te maken. Daarom willen we de organisaties die nu in de Tuyter gehuisvest zijn, naar het Raadhuisplein laten verhuizen. Waarna de locatie van de Tuyter kan worden herontwikkeld.

Op dit moment wordt gewerkt aan een voorlopig ontwerp voor Raadhuisplein 4 (de voormalige Rabobank). Voor de functies uit de Tuyter waarvoor in Raadhuisplein 4 geen plek is, wordt ook gewerkt aan een plan voor nieuwe huisvesting.

Tenslotte bezien wij dit jaar of de locatie De Noord – voor 10 jaar – geschikt kan worden gemaakt voor flex-woningen. In eerste instantie voor de opvang van Oekraïners die nu nog aan de Tuinstraat worden opgevangen. De Tuinstraat is namelijk nodig voor de tijdelijke huisvesting van het Kompas.

Als na een toekomstafweging een besluit tot renovatie of (ver)nieuwbouw wordt genomen, is daar een afzonderlijk investeringskrediet voor nodig. Ook moet dekking worden gevonden voor de kapitaal- en financieringslasten van deze (levensduur verlengende) investering.

Daarbij past de kanttekening dat het niet vanzelfsprekend is dat die dekking ook gevonden wordt. Zeker in de financieel onzekere tijden waarin we ons bevinden, zal deze zoektocht lastig worden. Wel heeft uw raad vorig jaar besloten om een Reserve Hart van Krimpen in te stellen en daarin €1 miljoen te storten.

Geen dekking voor vervanging vastgoed in de periode tot en met 2050

In algemene zin past bovendien de kanttekening dat op dit moment in de begroting geen dekking aanwezig is om de totale vastgoedportefeuille op lange termijn te vervangen. Tot en met 2050 zijn er 10 objecten waarvan de (technische en/of economische) exploitatie eindigt. Dat houdt in dat, als er op dat moment tot (ver)nieuwbouw wordt besloten, er geen (volledige) dekking voor de kapitaallasten (meer) aanwezig is.



Object	Toelichting	Einde exploitatie
Driekamp 7	MHCK, veld 2	2026
Waalplantsoen	DCV, velden 3 en 4	2034
Van Ostadelaan 4	Zwembad	2035
Krimpenerbosweg 6	TV Langeland, banen	2042
Nachtegaalstraat 8	Tuyter	2045
Stormsweg 11	Eigen huisvesting	2050
Ijsseldijk 144	Begraafplaats, aula	2050
Meerkoetstraat	UMAM	2050
Ijsseldijk 312	Streekmuseum	2050

Investerings in deze objecten kunnen worden gezien als “nieuwe vervangingsinvesteringen” zoals opgenomen in de tabel van paragraaf 2.1.

**Zoals uw raad weet, hebben wij in 2022 – in overleg met Optisport – besloten om een aantal forse investeringen te doen om daarmee de levensduur van zwembad De Lansingh tot 2035 te verlengen en de exploitatie van het bad te verbeteren. In het Investeringsprogramma (onderdeel van de begroting) zijn in 2024 twee investeringen opgenomen, te weten ‘Kwaliteit zwembad’ (€600.000) en ‘Kwaliteit en duurzaamheid zwembad (€960.000). Tijdens het nadere onderzoek ter voorbereiding van deze investeringen hebben wij moeten constateren dat de staat van het leidingwerk nog slechter is dan uit eerder onderzoek was gebleken.*

2.3 Meerjarenplanning Openbare Ruimte (inclusief speelvoorzieningen)

Meerjarenplanning Openbare Ruimte (inclusief speelvoorzieningen)

Het beheer van de openbare ruimte is een vrijwel exclusieve taak van de (lokale) overheid. In de loop der jaren is deze taak steeds verder geprofessionaliseerd en gerationaliseerd. Beheersystemen en -pakketten werden geïntroduceerd om te kunnen onderbouwen hoeveel budget er nodig is voor het beheer en wanneer – risico gestuurd – tot vervanging moet worden overgegaan.

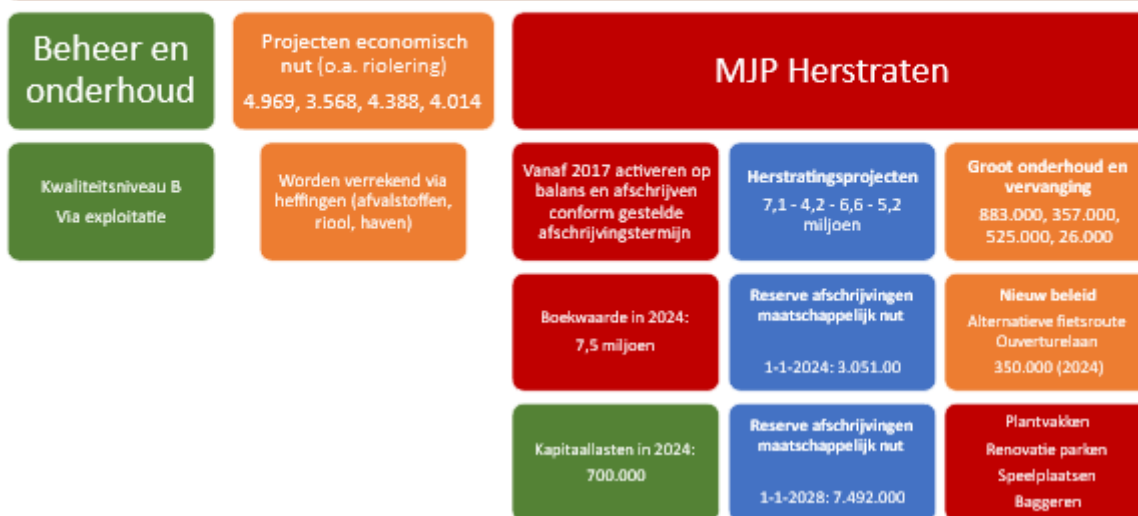
De essentie van beheer is daarbij enerzijds het zorgen voor een openbare ruimte die schoon, heel en veilig is. En anderzijds om de hiervoor beschikbare middelen zo doelmatig mogelijk in te zetten. Hiertoe worden te behalen kwaliteitsniveaus en prestaties gedefinieerd en wordt bij het bepalen van de inzet steeds meer gelet op risico's.

In onze gemeente is in 2016 het eerste Integraal Beheerplan opgesteld. De aanleiding hiervoor was destijds een wijziging in het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV).

Investerings met maatschappelijk nut (wegen, parken, openbare verlichting e.d., maar met uitzondering van riolering) moeten met ingang van 2017 verplicht worden geactiveerd. Tot 2017 werden dit soort investeringen in de openbare ruimte niet geactiveerd.



Instandhouding openbare ruimte 2024-2027



Investeringsen

Om de consequenties van deze wijziging in beeld te brengen moesten de investeringen in de openbare ruimte voor de middellange termijn inzichtelijk worden gemaakt. Om ervoor te zorgen dat ook voor de middellange/ lange termijn deze investeringen betaalbaar blijven, is bij de begroting 2017 besloten om het niveau van lasten in de exploitatie minimaal gelijk te houden. Weliswaar niet meer in de vorm van storting(en) in de voorziening(en), maar door storting in de reserve Hoofdinfrastructuur (inmiddels 'omgevormd' tot de bestemmingsreserve Afschrijving Grote Kruising) en (vanaf 2023) in de Reserve Afschrijvingen maatschappelijk nut.

De komende jaren zal deze Reserve Afschrijvingen maatschappelijk nut nog groeien. Per 1-1-2028 verwachten we een stand van bijna € 7,5 miljoen.

Speelvoorzieningen

De gemeente heeft in totaal 115 openbare speel- en sportplekken. Het 'Uitvoeringsprogramma speelruimte 2019-2022' beschrijft de gewenste ingrepen in de openbare ruimte op basis van de gestelde beleidsambities en de technische staat van de speelvoorzieningen op die 115 plekken. Ook worden de maatregelen gekoppeld aan relevante uitvoerings- en renovatieprogramma's voor de openbare ruimte, zoals (her)bestrating, ophoging en rioleringswerkzaamheden. Het uitvoeringsprogramma is een leidraad voor de renovatie en herontwikkeling van speellocaties per wijk.

In het uitvoeringsprogramma 2019-2022 is opgenomen dat op 73 locaties (incl. speelroutes) een ingreep of aanpassing wordt gerealiseerd. Dit gaat om aanpassing van 66 speelplekken, de aanleg van 5 speelroutes en 2 natuurlijke speelplekken. Hiervoor is een krediet van €1.066.000 beschikbaar gesteld.



Vanwege verschillende factoren is uitvoering in de periode 2020 en 2021 anders verlopen dan gepland. Dit had onder andere te maken met de Coronamaatregelen. Participatietrajecten zijn hierdoor uitgesteld, maar ook wijkrenovaties waaraan de vernieuwing van speelplekken veelal is gekoppeld.

Daarom is er begin 2022 een update van het uitvoeringsprogramma uitgevoerd. Die update omvat:

- een evaluatie van de realisatie in de periode 2019 t/m 2021;
- een bijgewerkt uitvoeringsprogramma voor de periode vanaf 2022 t/m 2024.

Daarbij zijn er in 2023 en 2024 ook weer andere speelplekken die in aanmerking komen voor herinrichting. Deze actualisatie omvat daarom ook de opgave van 2023 en 2024. Een factor waarmee in de actualisatie rekening wordt gehouden is de forse prijsstijging de afgelopen jaren van speeltoestellen, bijkomende materialen en arbeid. In de begroting 2024 is daarom een aanvullend krediet van €400.000 opgenomen.

De planning voorziet erin dat we tot en met 2024 het grootste deel van de 115 plekken hebben vernieuwd of vervangen. Daarnaast bereiden we dit jaar de realisatie van een tweede Gio-court voor. Daarvoor zijn we inmiddels een locatie-onderzoek gestart.

Op basis van verwachte levensduur verwachten we dat we in 2025 en 2026 de laatste 37 plekken moeten worden vervangen. Daarvoor is een aanvullend krediet van €647.000 nodig. De (dekking van de) kapitaallasten voor dit krediet zijn in deze Kadernota opgenomen.

Tenslotte heeft uw raad in de motie 'Krimpen speelt mee' gevraagd om in het tweede kwartaal van dit jaar in beeld te brengen waar zich speeltuinluwe buurten bevinden of waar sprake is van onaantrekkelijke en niet functionele speelruimte. Om vervolgens een separaat voorstel aan uw raad te doen, inclusief een voorstel tot dekking om te komen tot een nieuw speelruimteplan waarin de geschetste ambities zijn opgenomen.

Een eerste raming laat zien dat we daar nog eens een krediet van €620.000 voor nodig hebben. Voor dit krediet is op dit moment geen dekking aanwezig. Wij hebben de kapitaallasten voor dit krediet niet in de Kadernota opgenomen.

Beheer en onderhoud

Al eerder, in 2007, was een Kwaliteitsplan Beheer Openbare Ruimte vastgesteld. In dat plan is voor het eerst de gewenste beeldkwaliteit beschreven van het beheer en onderhoud van de openbare ruimte. In 2014 is het Kwaliteitsplan geactualiseerd. Op dat moment zijn nieuwe keuzes gemaakt voor de verhouding tussen kwaliteit, budget en tevredenheid. Die vervolgens zijn vertaald in meerjarige onderhoudscontracten voor bijvoorbeeld groen en openbare verlichting.

Twee typen budgetten



Wij zetten in de openbare ruimte dus twee typen budgetten in:

- voor beheer en onderhoud stelt uw raad in de exploitatie budgetten beschikbaar
 - o die vooral zijn bestemd voor de langjarige verplichtingen die wij met aannemers aangaan (zo is recent een nieuw groencontract afgesloten)
- voor investeringen stelt uw raad jaarlijks kredieten beschikbaar
 - o die (grotendeels voor 100%) via heffingen in rekening worden gebracht als het om investeringen met economisch nut gaat
 - o die in de vorm van kapitaallasten (afschrijvingen en rente) in de begroting worden verwerkt als het om investeringen met maatschappelijk nut gaat

Totaalbeeld in het Beheerplan Openbare Ruimte

Vervolgens hebben wij in 2022 het 'Beheerplan Krimpen aan den IJssel 2022-2026' opgesteld. In dit beheerplan geven wij een totaalbeeld van het beleid, het areaal en de investeringen ten aanzien van de openbare ruimte.

Bij alle beheerdisciplines en in alle structuurgebieden wordt – sinds 2014 – kwaliteitsniveau B* toegepast. Alleen op de begraafplaatsen hanteren wij kwaliteitsniveau A.

Jaarlijks wordt op 50 vaste locaties in de gemeente een visuele inspectie uitgevoerd aan de hand van de landelijke norm. Op basis daarvan worden diverse renovaties uitgevoerd. Ook wordt elk jaar alle verharding opgenomen. Van al het 'klein onderhoud' wordt een zo geheten schadecatalogus gemaakt.

Voor een aantal disciplines (bijvoorbeeld bomen en speelvoorzieningen) worden ook specifieke veiligheidsinspecties uitgevoerd.



In de periode 2022-2026 bedraagt de gemiddelde jaarlijkse investering in integrale projecten een kleine €8 miljoen. Per discipline is dat gemiddeld:

- €3,5 miljoen voor verharding
- €2,1 miljoen voor riolering



- €1,3 miljoen voor klimaatadaptatie
- €0,4 miljoen voor groen
- €0,5 miljoen voor openbare verlichting
- €0,1 miljoen voor sanering, spelen en verkeer

Baggeren

Onze doelstelling is om regelmatig een baggerwerk uit te voeren, binnen een cyclische periode van 12 jaar waarbij dan alle overige watergangen in de gemeente zijn gebaggerd. Dit is nodig om de watergangen op voldoende waterdiepte te houden.

Met het baggeren willen wij bereiken dat de doorstroming van het water wordt bevorderd, verstoppingen van duikers voorkomen worden, watergangen niet volledig dichtslibben en een gezonde ecologische balans in het watersysteem behouden blijft.

Uit waterdieptemetingen voor heel de gemeente is gebleken dat het noodzakelijk is om overige watergangen in de wijk Kortland-Noord aan te wijzen om als vervolg op de wijk Boveneind te baggeren. Hiervoor is inmiddels milieutechnisch waterbodemonderzoek gedaan en een bestek opgesteld om het werk te kunnen aanbesteden en te laten uitvoeren.

Het baggeren van watergangen is wettelijk verplicht voor gemeenten en andere partijen die verantwoordelijk zijn voor het onderhoud van waterwegen. Het tijdig laten baggeren is essentieel voor een goede doorstroming.

In de komende jaren zullen watergangen in meerdere wijken moeten worden gebaggerd. Hiervoor wordt per project met het Hoogheemraadschap bekeken in hoeverre samenwerking mogelijk is. Hiervoor is de volgende meerjarige planning op basis van de waterdieptemetingen opgesteld:

- Kortland-Noord in 2024 en 2025
- Kortland-Zuid in 2026
- Lansingh-Zuid in 2028

Ontwikkelingen in het beheer van de openbare ruimte

In het Beheerplan 2022-2026 besteden we veel aandacht aan klimaatadaptatie. Dat is één van de maatschappelijke ontwikkelingen (transities) die een grote impact hebben op de inrichting en het beheer van de openbare ruimte.

De openbare ruimte moet de komende jaren immers niet alleen klimaatadaptief, maar ook 'senior proof', inclusief, circulair, 'beweegvriendelijk' en 'smart' zijn of worden. De grootste gemene deler daarvan is dat we meer en meer tot het inzicht komen dat de (her)inrichting van openbare ruimte de zelfredzaamheid en gezondheid van mensen kan bevorderen.

Zo kunnen gemeenten met investeringen in groen, de gezondheid en het welzijn van hun inwoners een grote boost geven. Uit wetenschappelijk onderzoek blijkt dat groen een positief effect heeft op de fysieke en mentale gezondheid van mensen. Groen zet aan tot beweging, heeft een verkoelende werking, zorgt voor minder eenzaamheid en voor sneller



herstel van stress en vermoeidheid. Deze vier (en mogelijk nog meer) mechanismen maken dat in een groene omgeving mensen gezonder zijn.

Wij zouden de komende jaren dan ook graag extra in de groenstructuur van onze gemeente willen investeren. Op dit moment ontbreekt daarvoor de financiële ruimte.

In de eerste plaats is vernieuwing van de grote parken in de eerste orde groenstructuur van onze gemeente (bijvoorbeeld het Middenwetering- en Moderatopark) geen onderdeel van de Meerjarenplanning van riolerings- en herstraatprojecten. Ook binnen de beheer- en onderhoudsbudgetten voor groen wordt daar geen rekening mee gehouden.

In de tweede plaats is er binnen die beheer- en onderhoudsbudgetten ook onvoldoende financiële ruimte om verouderde plantvakken (met onder andere problemen door wortelonkruiden) te vernieuwen. Dat betekent vervolgens ook dat de groenaannemer niet in staat is om die plantvakken op kwaliteitsniveau B te onderhouden.

Wij willen de komende tijd bezien of wij door her-allocatie van middelen binnen het beleidsthema Openbare ruimte en verkeer voor beide onderwerpen toch dekking kunnen vinden.

Een laatste relevante ontwikkeling is het zo geheten 'participatief beheer' van de openbare ruimte. Bewoners worden steeds meer betrokken bij inrichting en beheer en nemen ook vaker zelf het initiatief om zaken in hun eigen leefomgeving aan te pakken.

Nieuwe integrale visie en strategie op de openbare ruimte is nodig

Wij vinden het al met al verstandig om een nieuwe en **integrale visie en strategie** voor de openbare ruimte te ontwikkelen waarbij het belang van die openbare ruimte centraal staat en waarin de mogelijkheden vanuit vervanging en groot onderhoud én het (participatieve) beheer worden meegenomen. Dat moet leiden tot een nieuwe Handboek Openbare Ruimte en een nieuw Beheerplan.

Vervolgens kan dan een financiële doorvertaling worden gemaakt welke investeringen en welke beheerbudgetten – ná 2026 – nodig zijn om de openbare ruimte toekomstbestendig te maken en te (onder)houden. En deze doorvertaling kan en moet – in het licht van het 'financiële ravijn' – worden afgezet tegen de middelen die (maximaal) beschikbaar kunnen worden gesteld.

**Kwaliteitsniveau B staat voor: "Enige schade doch functioneel. Geen verlies veiligheid. Matig schoon, enige vervuiling maar niet storend".*

3. Sociaal domein

3.1 Ontwikkelingen

Ontwikkelingen

Het sociaal domein is vanuit financieel oogpunt al jaren een dynamisch werkveld. Het beslaat bovendien zo'n 40% van de lasten binnen onze begroting. Aan individuele hulp

alleen geven we op jaarbasis ruim €36 miljoen uit.

Toename van vraag door vergrijzing, toename van jeugdproblematiek en onzekerheden in financiering vanuit het Rijk zijn de belangrijkste ingrediënten voor deze dynamiek. Dit was al een grote uitdaging maar door de financiële positie voor de komende jaren zal deze alleen maar groter worden.

Uitgangspunt daarbij blijft wat ons betreft wel dat we de juiste dingen voor inwoners blijven doen. In de wetenschap dat onze sociale structuur kwetsbaar is en moeilijk te beïnvloeden.



Bestaanszekerheid

Bestaanszekerheid is een complex vraagstuk dat zich manifesteert op verschillende leefgebieden van burgers. De impact in het ene leefgebied versterkt in een aantal gevallen de effecten op andere leefgebieden en vergroot daardoor de kwetsbaarheid van inwoners. Zo betekent een slechtere gezondheid of laaggeletterdheid minder kansen op de arbeidsmarkt. En werkloos zijn heeft weer een negatieve invloed op de gezondheid. Als gemeente spelen we met name een rol aan de 'achterkant' van dit vraagstuk. Waar landelijke maatregelen zoals uitkeringen, toeslagen, inkomenspolitiek en gezondheidszorg niet leiden tot het gewenste effect, worden vanuit gemeente de 'gaten dicht gelopen' door lokale maatregelen zoals gemeentelijke re-integratieactiviteiten en armoede- en minimabeleid.

Zorg

Vergrijzing zorgt voor een blijvende toename van de vraag naar zorg. Landelijk leidt dit tot een blijvende stijging in kosten binnen de Wet Langdurige Zorg, Zorgverzekeringswet en de Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo).

Alhoewel de gemeente uitsluitend verantwoordelijk is voor het laatste onderdeel, is een



succesvolle aanpak van de gevolgen van vergrijzing alleen mogelijk als er op alle terreinen actief wordt samengewerkt. Dit gebeurt op het terrein van het Integraal Zorg Akkoord (IZA) en, in mindere mate, met het Gezond en Actief Leven Akkoord (GALA).

Vanuit het IZA wordt in de regio Rotterdam, Capelle en Krimpen gewerkt aan de uitwerking van het regioplan "Samen Zorgen voor Morgen". De doelstellingen vanuit het regioplan zijn het verkleinen van gezondheidsverschillen en verbeteren van gezondheidsuitkomsten door te investeren in preventie. Het gedachtegoed van positieve gezondheid is de basis van het regioplan.

De gemeente zet vooral in op de thema's Integrale wijkaanpak, Gezond ouder worden, Mentale Gezondheid, Jeugd & Gezin en Bewustwording & Gezonde leefstijl. Looptijd van het regioplan en de hiervoor beschikbare middelen zijn tot eind 2026. Inzet op deze thema's vergt niet alleen een behoorlijke ambtelijke inzet, maar ook inzet van onze samenwerkingspartners in het sociaal domein.

In kleiner regionaal verband werken we ook aan deze thema's vanuit het Samenwerkingsverband 'Capelle Krimpen Verbonden'. Dit is een samenwerking van publieke en private instellingen en organisaties die werkzaam zijn op het terrein van wonen, welzijn en zorg in de gemeenten Capelle en Krimpen aan den IJssel met als doelstelling het bevorderen van het welbevinden en een gezonde leefstijl van Capellenaren en Krimpenaren door het domein verbindend organiseren en optimaliseren van toekomstbestendige zorg en welzijn.

De routekaart van 'Capelle Krimpen Verbonden' beschrijft het geheel van projecten en inspanningen. De routekaart heeft een drietal uitgangspunten, te weten: Positieve gezondheid, Re-ablement en Regelarm.

Jeugd

De vraag naar jeugdhulp en de daarmee samenhangende kosten blijven hoog. Dit is niet alleen in Krimpen het geval, maar is ook regionaal en landelijk een punt van zorg. Daarmee hangt samen dat er een doorlopende discussie blijft bestaan tussen Rijk en gemeenten over een passende financiering voor de uitvoering van de Jeugdwet. Om dit knelpunt te ondervangen zijn een drietal sporen uitgezet:

1. Landelijke maatregelen (hervormingsagenda)
2. Regionale maatregelen (regionale beheersmaatregelen kostenbeheersing jeugd)
3. Lokale maatregelen (Scherp aan de wind en reikwijdte)

Keuze vanuit visie

Om (financiële) keuzes te maken binnen het sociaal domein is het van belang dat we deze keuze baseren op een gedragen visie met het antwoord op de centrale vraag: Wat voor gemeente willen we zijn?



De basis voor de gemeentelijke visie op het sociaal domein is verankerd in een meerjarig beleidsplan. Momenteel wordt gewerkt aan een update van dit plan voor de periode 2025-2030. Dit document moet leidend en richtinggevend zijn voor de invulling van het sociaal domein in brede zin. Het gaat hierbij niet alleen om zaken die onder de Jeugdwet en de Wmo vallen. Maar ook om gezondheid, onderwijs, werk en inkomen, bestaanszekerheid en dergelijke en de raakvlakken met andere terreinen zoals sport, cultuur, veiligheid en het fysieke domein.

We staan voor forse maatschappelijke uitdagingen. Met de maatschappelijke partners zijn we in gesprek over de visie en de ambities voor de komende jaren. Ook worden de inwoners bij dit traject betrokken. Dit deel van het participatietraject willen we gelijk op laten lopen met onder andere het participatietraject rondom de omgevingsvisie. Voor beide visies is het nodig om van de inwoners te horen hoe we de toekomst van Krimpen aan den IJssel voor ons zien.

Als we naar het Sociaal Domein kijken gaat het om vragen als :

- Wat voor een gemeente willen we zijn als het gaat om gezondheid en zorgen voor elkaar?
- Hoe zorgen we ervoor dat iedereen mee kan blijven doen en grip houdt op eigen leven?
- Wat mogen inwoners van de gemeente verwachten?
- Wat mogen wij van de inwoners zelf verwachten?

In het eerste kwartaal van 2025 zal dit nieuwe plan worden geagendeerd bij de gemeenteraad. Deze visie kan de basis zijn voor de te maken (financiële) keuzes.

3.2 Preventie

Preventie

Preventief beleid is een belangrijk onderdeel van een stevige sociale basis. Voor de jeugd vooral gericht op de jeugdgezondheidszorg en het jeugd- en jongerenwerk. En voor alle inwoners activiteiten gericht op welzijn vanuit de KrimpenWijzer. Ook vallen hier activiteiten onder die momenteel vanuit IZA/GALA worden georganiseerd. Denk hierbij onder andere aan 'Welzijn op recept'.

De mate van beïnvloeding van deze kosten is divers. Zo is de jeugdgezondheidszorg een wettelijke taak en heeft de gemeente weinig tot geen beleidsvrijheid. Het jeugd- en jongerenwerk en alle welzijnsactiviteiten daarentegen vallen wel volledig binnen de beleidsvrijheid van de gemeente. Maar stevige maatregelen in deze activiteiten zullen ook weer effect hebben op de vraag naar zorg bij de basis of individuele hulp. Een zorgvuldige afweging is hierbij van belang.

De financiering vanuit IZA/GALA maakt dit vraagstuk nog complexer. Op basis van de huidige akkoorden neemt de financiering vanuit IZA/GALA af.



3.3 Basishulp

Basishulp

Er zijn veel landelijke, regionale en lokale opgaven die zijn weerslag hebben in het Sociaal Domein. Landelijk zijn afspraken gemaakt in de Hervormingsagenda Jeugd. Regionaal is een 'regionale opdracht kostenbeheersing jeugd' opgesteld. En lokaal wordt gewerkt aan kostenbeheersmaatregelen bestaande uit de vertaalslag van de regionale maatregelen en het beperken van de reikwijdte.

Inhoudelijk zien we dat er een andere manier van denken nodig is binnen het sociaal domein. Dit vraagt ook om een gedragsverandering bij ouders, opvoeders, maar ook bij de professionals. Gedragsverandering gaat niet vanzelf en kost tijd. Het laten slagen van alle opgaven vraagt om een goed werkende toegang en een sterk lokaal team.

Een van de opgaven in het Sociaal Domein, die als rode draad over al door heen loopt, is dan ook het versterken van ons lokaal team. De VNG heeft recentelijk een richtinggevend kader voor een stevig lokaal team én een leidraad werken aan veiligheid gepubliceerd.

Het Toekomstscenario Kinder- en Gezinsbescherming gaat ook uit van deze leidraad. Het lokaal team heeft niet alleen de functie van het signaleren en bespreekbaar maken van onveiligheid en het handelen hierop, maar ook een netwerkfunctie. Het lokaal team draagt niet over maar zet (jeugd)hulp in en schakelen waar nodig (veiligheids)expertise in.

Om de opgaven, inclusief beheersmaatregelen, goed uit te kunnen voeren is extra capaciteit nodig om het Krimpens lokaal team te versterken. Alleen met voldoende tijd en ruimte kunnen professionals de omslag in denken en doen eigen maken.



Uitvoering van deze opgaven zal zorgen voor een verzwaring van de taken binnen het sociaal



domein, maar moet leiden tot een efficiëntere en effectievere inzet van hulp en het versterken van de eigen kracht van de jeugdigen en hun netwerk.

- De uitvoerend medewerkers ondersteunen en scholen in nieuwe werkwijzen.
- Intensieve casusregie versterken (Toekomstscenario Kind- en gezinsbescherming)
- Scherper indiceren, richting ouders en zorgaanbieders, zal zorgen voor:
- Intensiever toetsen van de kwaliteit en effectiviteit van zorgtoewijzingen
- Behandelen van een te verwachten toenemend aantal klachten en bezwaren vanwege afwijzingen
- Contractmanagement intensiveren

De noodzakelijke extra investering bedraagt €250.000 voor zowel 2025 als 2026. Vanaf 2027 wordt uitgegaan van €130.000 structureel.

Structurele dekking van deze kosten kan voor €130.000 worden gevonden in de lokale inkoop jeugd. Op basis van de jaarrekening 2023 kan worden vastgesteld dat deze ruimte aanwezig is. Het voor 2025 en 2026 resterende bedrag van €120.000 willen we (twee keer) incidenteel dekken.

3.4 Individuele hulp

Individuele hulp

Participatiewet

Uitstroom naar werk blijft de belangrijkste doelstelling. Zelf kunnen voorzien in het levensonderhoud levert een belangrijke bijdrage aan de zelfredzaamheid en draagt bij aan het verstrekken van de eigenwaarde. Ook in 2025 zal dit een belangrijke focus blijven.

Wat we wel zien is dat ondanks deze activiteiten het bijstandsvolume per saldo niet afneemt. Dat komt door een aantal oorzaken. Gedeeltelijk door verhuizingen naar onze gemeente en de taakstelling voor statushouders, maar ook door de afbouw van de Wajong.

Instroom in de Wajong is uitsluitend nog mogelijk als iemand volledig arbeidsongeschikt is. Is er sprake van gedeeltelijke arbeidsgeschiktheid dan valt deze doelgroep niet meer onder de Wajong maar onder de participatiewet.

In de huidige ramingen gaan we ervan uit dat ook voor het gehele bestand re-integratieactiviteiten worden ingezet. Deze zijn niet in alle gevallen gericht op reguliere arbeidsparticipatie, maar ook deels gericht op arbeidsmatige/maatschappelijke participatie.

Een afweging of hier mogelijk minder op geïnvesteerd moet gaan worden, dient onderdeel te zijn van de aanpak van het financieel ravijn.

Armoede- en minimabeleid

Het armoede- en minimabeleid valt in formele zin buiten de wettelijke taak van de Participatiewet. Dit bevat lokale maatregelen die vanuit de gemeentelijke beleidsvrijheid zijn gecreëerd. Het armoede- en minimabeleid wordt momenteel geëvalueerd. In het eerste



kwartaal van 2025 zal deze evaluatie aangeboden worden aan de gemeenteraad. Deze evaluatie kan gebruikt worden voor de afweging die noodzakelijk is voor 2026 en verder.

Jeugdhulp

Voor de jeugdhulp zijn er een drietal sporen uitgezet:

Spoor 1: Landelijke maatregelen (hervormingsagenda)

De hervormingsagenda bevat landelijke afspraken over de toekomst van de jeugdhulp. Deels betreffen dit afspraken die regionaal en lokaal vertaald dienen te worden. Anderzijds bevatten deze afspraken tussen Rijk en gemeente over de financiering van de jeugdhulp.

Spoor 2: Regionale maatregelen (regionale beheersmaatregelen kostenbeheersing jeugd)

Regionaal is er door alle regiogemeenten in samenwerking met de zorgaanbieders een pakket aan maatregelen vastgesteld. Belangrijkste elementen hieruit zijn de afbouw en ontwikkeling van een passend hulpaanbod voor de gesloten jeugdhulp. En de aanscherping en naleving van de samenwerkingsafspraken tussen zorgaanbieders en gemeenten. Hierbij wordt kritisch gekeken naar de passende inzet van zorg en de naleving van de contractuele afspraken. Deze laatste twee elementen vragen ook extra inzet vanuit elke individuele gemeente.

Spoor 3: Lokale maatregelen (Scherp aan de wind en reikwijdte)

Zoals aangegeven bij spoor 2 ligt de lokale focus op een kritische blik op het nakomen van gemaakte afspraken. Daarnaast wordt de vraag naar inzet van jeugdhulp extra zorgvuldig gewogen. Is het echt noodzakelijk? Zijn er alternatieven?

Vooralsnog wordt deze scherpe inzet uitgevoerd binnen de bestaande kaders.

Geconstateerd is dat deze kaders in de huidige lokale wet- en regelgeving redelijk ruim en niet altijd even duidelijk zijn geformuleerd. Door de reikwijdte van de jeugdhulp scherper te formuleren en aan te geven waar de lokale grenzen liggen is aanpassing van de verordening en daaraan gekoppelde beleidsregels noodzakelijk.

Zorg

De kosten- en vraagontwikkeling binnen de Wmo laat de afgelopen jaren een relatief stabiel verloop zien, als we het effect van het abonnementstarief buiten beschouwing laten. Hierbij is wel sprake van een licht stijgende lijn maar deze is te verklaren door indexaties en vergrijzing. Met de landelijke focus op het 'langer thuis wonen' zullen de zorgkosten de komende periode nog verder gaan oplopen.

Het huidige gemeentelijke voorzieningenbeleid ligt dicht tegen de rand van de wettelijke ondergrens. Denkrichtingen voor ombuigingen op dit taakveld zijn de aanscherping van indicatiecriteria voor hulp bij het huishouden en begeleiding, en een inzet op 'reablement'.

Het gedachtegoed van reablement gaat uit van het versterken van de aanvrager. Er wordt geen ondersteuning gegeven voor wat iemand niet meer kan, maar we focussen op de vraag hoe we er voor kunnen zorgen dat de aanvrager het weer zelf kan. Dus niet direct hulp bij



het huishouden inzetten, maar kijken of je met behulp van een fysiotherapeut en/of ergotherapeut de mobiliteit van de aanvrager kunt verbeteren zodat deze weer zelf in staat is om klusjes in huis te doen.

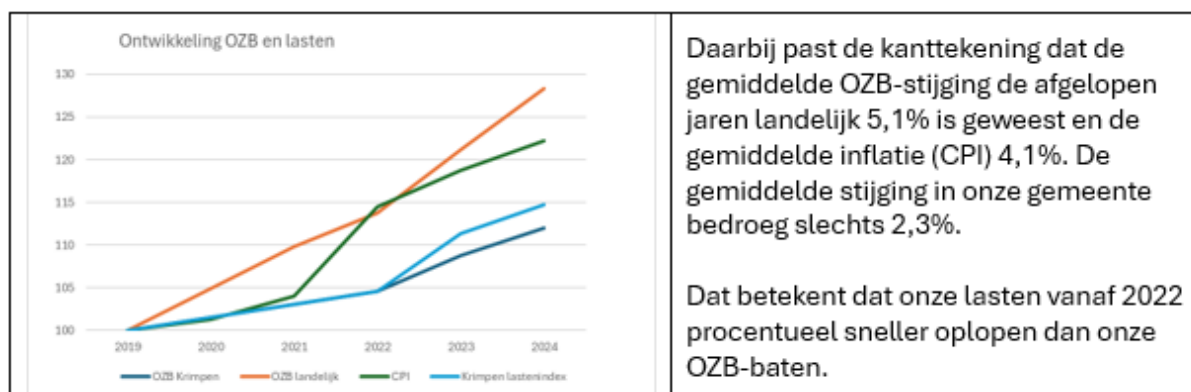
4. Ontwikkeling lokale lasten

Ontwikkeling lokale lasten

Bij de behandeling van begroting 2024-2027 heeft uw raad in de motie 'Analyse woonlasten' aan ons college gevraagd om een analyse uit te laten voeren van de hoogte van de lokale lasten. De analyse zou moeten uitmonden in aanbevelingen die voor de raad als leidraad kunnen fungeren om toekomstige keuzes te maken voor wat betreft de ontwikkeling van de lokale lasten.

Het door Involon uitgebrachte onderzoeksrapport hebben wij inmiddels ter kennis van uw raad gebracht in het kader van de raadsbijeenkomst van 9 april 2024 over het financieel ravijn. Separaat ontvangt uw raad van ons nog een raadsinformatiebrief.

Tijdens de sessie van 9 april is verder toegelicht dat de hoge plek (315 van 352) van onze gemeente op de COELO-lijst vooral wordt veroorzaakt door de relatief hoge afvalstoffen- en rioolheffing. De onroerend zaakbelasting is juist lager dan het landelijk gemiddelde. Dat is het gevolg van het ingezette beleid om die belasting jaarlijks slechts met de inflatiecorrectie te laten stijgen. Ook voor 2025 hebben wij die intentie.



Voor de afvalstoffen- en de rioolheffing blijven we inzetten op de lijn van 100% kostendekking. Wel streven we naar het verlagen van de kosten. Voor de afvalstoffen willen we dat, zoals uw raad weet, doen door de invoering van een 'recyclatarief'.

Wij willen een beter scheidingspercentage bereiken waarmee we de hoeveelheid restafval kunnen verlagen. Dat leidt in algemene zin tot lagere verwerkingskosten en daardoor een lager tarief. Verder biedt een recyclatarief onze inwoners ook de mogelijkheid om zelf de hoogte van hun aanslag te bepalen.

Vanaf 2026 en verder vinden wij het belangrijk om onze inkomsten uit de onroerend zaakbelasting meer in relatie te brengen tot de ruimte die we als gemeente nodig hebben



voor het invullen van onze autonome taken. Dat betekent dat we overwegen om die inkomsten te verhogen als dat nodig is om onze autonome taken uit te blijven voeren. Óók als dat een meer dan trendmatige verhoging zou betekenen.

Een voorbeeld van die autonome taken zijn de subsidies die wij verstrekken voor de maatschappelijke voorzieningen in onze gemeente.

Maatschappelijk ondernemerschap	Financiële afhankelijkheid gemeente		
	Budget	Huisvesting	Totaal
Jeugd- en jongerenwerk (Gro-up)	399.000	42.000	441.000
Stimulering sport en cultuur (Synerkri)	510.000		510.000
Bibliotheek	587.000	124.000	711.000
Kinderboerderij (Promen)	421.000	109.000	530.000
Muziekonderwijs (Muziekschool)	603.000		603.000
Beheer binnensport (Synerkri)	445.000		445.000
Binnensport (verenigingen via Synerkri)		560.000	560.000
Buitensport (verenigingen)		150.000	150.000
Streekmuseum	247.000	64.000	311.000
Zwembad (Optisport)	440.000		440.000
TOTAAL	3.652.000	1.049.000	4.701.000

Voor uw beeld: de opbrengst van de onroerende zaak belasting bedraagt in 2024 in totaal € 6,5 miljoen. Woningeigenaren leveren daar de grootste bijdrage (€ 4,1 miljoen) aan. De eigenaren en gebruikers van niet-woningen betalen respectievelijk € 1 miljoen en € 1,4 miljoen. Een (extra) verhoging van 1% levert € 65.000 aan extra baten op.

5. Andere speerpunten voor 2025

Andere speerpunten voor 2025

Zoals aangegeven is dit een beleidsarme Kadernota. Toch willen we in dit hoofdstuk een aantal speerpunten voor 2025 presenteren.

Krimpen klimaatneutraal en gezond in 2050

In het Bestuursakkoord staat:

“Wij gaan verder met de uitvoering van de Duurzaamheidsagenda 2021-2024 Zo bereiken we dat Krimpen in 2050 klimaatneutraal en gezond is. Met de concrete acties brengen we verduurzaming dicht bij Krimpenaren. Na 2024 krijgt de lopende duurzaamheidsagenda een vergelijkbaar vervolg”.

Klimaatneutraal in 2050

Het hebben van een Duurzaamheidsagenda is niet wettelijk verplicht. Wel staan er in de



Duurzaamheidsagenda concrete acties die bijdragen aan het Klimaatakkoord. De gemeente heeft zich gecommitteerd aan het Klimaatakkoord en krijgt jaarlijks een specifieke uitkering gebaseerd op de 'Tijdelijke regeling capaciteit decentrale overheden voor klimaat- en energiebeleid' (SPUK CDOKE).

Voor 2025 kunnen wij onze concrete acties dekken uit de SPUK CDOKE en het reguliere Duurzaamheidsbudget. Voor 2026-2030 heeft het Rijk geld gereserveerd voor een vervolg op de SPUK CDOKE, maar het werkt nog aan een nieuwe regeling hiervoor.

De Provincie heeft aangegeven dat gemeenten de CDOKE-middelen als structurele baat mogen opnemen in de begroting tot en met 2027. Dat doen wij dan ook. Deze situatie is vergelijkbaar met de start van de huidige Duurzaamheidsagenda.

In 2025 zetten we de uitkering onder andere in voor het opstellen van een warmteprogramma. Iedere gemeente moet uiterlijk in 2026 zo'n programma (voorheen Transitievisie Warmte) opstellen. Wij starten hier in 2025 mee.

Cyclus heeft een bedrijfsplan opgesteld voor een demontagebedrijf voor grof huishoudelijk afval. Het grof huishoudelijk afval wordt in zo'n bedrijf door mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt gesorteerd en gedemonteerd (circulaire ambitie, minder verwerkingskosten restafval én inzet op re-integratie). Dit wordt vervolgens afgezet naar bij voorkeur regionale verwerkers die het gereed maken voor hergebruik of recycling.

Er heeft een eerste verkenning plaatsgevonden naar de mogelijkheden. Cyclus draagt de kosten voor de verkenning. Er volgt nog definitieve besluitvorming, maar Cyclus heeft bij haar aandeelhouders aandacht gevraagd voor een mogelijk verlies in de eerste jaren. Het overgrote deel van de dekking komt uit de besparing op verwerkingskosten voor verbranding, inclusief verbrandingsbelasting.

Gezond in 2050

In het bestuursakkoord staat dat wij ons inzetten voor een aanpak om de gezondste gemeente van Nederland te worden. Dit is geen intentie om een wedstrijd met andere gemeenten aan te gaan, maar een ambitie om bij alle beleidsterreinen te beoordelen wat de gezondheidseffecten zijn van de keuzes die worden gemaakt. Het streven naar een gezonde gemeente in plaats van gezondste is feitelijk een betere woordkeuze.

Wij bevorderen de gezondheid van de Krimpense inwoners door extra inzet en maatregelen. Hierbij maken we gebruik gemaakt worden van de specifieke GALA* -middelen. Om tot een samenhangende aanpak te komen investeren we in 2024 en 2025 in een brede aanpak op gezondheid.

Een projectleider draagt zorg voor de verbinding, overzicht en bewaking van het proces. Deze projectleider zetten wij 2 jaar in. Vanaf 2026 moet het proces/project ingebed zijn in de reguliere werkzaamheden.



Veerkrachtige buurten

Krimpen heeft een dorps karakter. Grootstedelijke problematiek is vanwege de ligging in regio Rijnmond echter zeker niet onbekend. Voordeel van de Krimpense structuur is dat er wel sprake is van spreiding van problematiek en dat er geen grote concentraties van achterstandswijken zijn zoals in de grote steden.

Om de samenleving van Krimpen te versterken zetten we in op veerkrachtige buurten. Wijken, of beter gezegd buurten ondersteunen wij om veerkracht te behouden.

Het meldpunt Zorg en Veiligheid draait nu bijna een jaar. Met succes, inwoners en professionals weten ons goed te vinden.

En na 4,5 jaar werken aan de lokale samenwerking Zorg en Veiligheid is de formalisering van de Zorg- en Veiligheidskamer nu echt in zicht. De Politie en Veilig Thuis wachten nog op een landelijk standpunt, maar alle 23(!) andere partners zijn akkoord met de documenten.

Daarnaast zijn er een aantal justitiepartners die (nog) niet meedoen vanwege landelijke richtlijnen maar wel aangehaakt willen blijven. We verbinden hiermee de domeinen zorg, welzijn, sociaal, onderwijs, wonen, veiligheid en justitie.

Volkshuisvesting

De huidige crisis op de woningmarkt doet zich ook in onze gemeente gelden: jongeren vinden moeilijk een (bereikbare) woning, de slaagkans is laag. De vergrijzing brengt veel vraag naar levensloopbestendige/toegankelijke woningen en woonvormen met zich mee, en de doorstroming op de woningmarkt hapert. Volkshuisvesting staat in het middelpunt van de belangstelling. Meer en meer doelgroepen kunnen onze steun goed gebruiken. Om die steun gericht te kunnen aanbieden wilden we de komende jaren een aantal onderzoeken uitvoeren:

- Onderzoek doorstroming op de woningmarkt
- Onderzoek vergroten van de slaagkansen van diverse doelgroepen
- Onderzoek hoe/waar realiseren innovatieve (geclusterde) woonvormen

Tot nu waren die onderzoeken over diverse jaren gespreid, waarvoor in de begroting steeds per jaar een bedrag stond opgenomen.

Vanaf 2026 wordt het opstellen van een Volkshuisvestingsprogramma verplicht op grond van de Wet Versterken Regie Volkshuisvesting die in voorbereiding is. Het opstellen van zo'n programma brengt met zich mee dat de inzichten die uit de te verrichten onderzoeken voortvloeien bekend moeten zijn op het moment dat het volkshuisvestingsprogramma wordt opgesteld.

Daarom willen we de drie onderzoeken versneld in 2025 uitvoeren. De vier tot nu toe in de begroting opgenomen jaarbudgetten willen wij samenvoegen tot een totaal bedrag van €107.000 in 2025.



Organisatie en bedrijfsvoering

De afgelopen jaren zijn er extra middelen in begroting opgenomen voor uitbreiding van de formatie, functiewaardering, raadscommunicatie en privacy. Het traject van functiewaardering ronden wij nog dit jaar af. De middelen voor de overige onderwerpen zijn inmiddels ingezet.

Verder hebben wij voor dit jaar een aantal (vervangings)investeringen in ons raadhuis in voorbereiding genomen, die grotendeels in dit jaar gerealiseerd worden.

**Gezond en Actief Leven Akkoord*

6. Aanpak 'financieel ravijn'

Aanpak 'financieel ravijn'

In dit hoofdstuk willen wij een voorstel doen voor een route die ertoe leidt dat we in 2025 keuzes kunnen maken en beslissingen kunnen nemen om toe te werken naar een structureel evenwicht op langere termijn. Zoals eerder aangegeven is onze financiële uitgangspositie goed.

Wij verwachten dat we dit najaar – zo nodig met beperkte inzet van incidentele middelen – voor het jaar 2025 een sluitende begroting kunnen aanbieden. Eerder hebben we al uitgesproken dat we de begroting voor het jaar 2026 met incidentele middelen sluitend willen maken.

In aanvulling daarop zouden we – conform de gebruikelijke regels van de toezichthouder – volgend jaar een meerjarenraming 2027-2029 willen aanbieden waarvan in ieder geval het laatste jaar structureel 2029 sluitend is.

Voor de jaren 2026-2028 gaan wij op zoek naar dekkingsmaatregelen ter grootte van:

- 20 à 30 procent van het geraamde tekort in 2026 (nu geraamd op €4,8 miljoen);
- 40 à 60 procent van het geraamde tekort in 2027 (nu geraamd op €5,7 miljoen);
- 60 à 80 procent van het geraamde tekort in 2028 (nu geraamd op €6,3 miljoen).

Wij hebben daarbij de volgende aanpak voor ogen*.



De ambtelijke organisatie brengt denkbare opties in beeld hoe de taken en plannen van de gemeente Krimpen aan den IJssel voor de komende jaren haalbaar en betaalbaar te maken zijn.
We vragen aan maatschappelijke organisaties in Krimpen aan den IJssel om ideeën aan te leveren.
We vragen aan alle inwoners en ondernemers in Krimpen aan den IJssel om ideeën te mailen.
Via de website bieden we iedereen de mogelijkheid om een vragenlijst ('keuzewijzer') in te vullen.
We onderzoeken de mogelijkheid om een inwonerspanel te vormen waaraan we een uitgebreidere vragenlijst kunnen voorleggen.
We organiseren een 'Dag van Krimpen aan den IJssel' waar inwoners en (maatschappelijk) ondernemers in gesprek kunnen gaan met raadsleden, college, directie en ambtenaren over de toekomst van onze gemeente.

Na de afsluitende 'Dag van Krimpen aan den IJssel' verzamelen we alle informatie en leggen die aan uw raad voor. Dat zou in eerste instantie wellicht in een conferentie-achtige sfeer kunnen.

Tijdens die conferentie of in een reguliere raads- of commissievergadering bespreken we ook hoe we al deze informatie kunnen en willen gebruiken in het opstellen van de Kadernota 2026-2029 en hoe we het (raads)debat daarover willen organiseren.

Wellicht kunnen we ons ook hier door de gemeente Veenendaal laten inspireren? Wij vragen u in dit verband dan ook om eens kennis te nemen van de 'Vergadering Inspraak raadscommissie Kadernota' die inmiddels op 5 juni in Veenendaal heeft plaatsgevonden* .

Tenslotte

In dit verband willen wij uw raad tenslotte nog wijzen op (tenminste) drie trajecten waarin wij dit en komend jaar in gesprek gaan met de Krimpense samenleving.

Nieuw Beleidsplan Sociaal Domein

We zijn gestart met het proces om te komen tot een nieuw Beleidsplan Sociaal Domein. In maart 2024 hebben we uw raad hierover geïnformeerd. We werken eerst aan een visiedocument. Dit document moet leidend en richtinggevend zijn voor de invulling van het maatschappelijk domein in brede zin. Het gaat hierbij niet alleen om zaken die onder de Jeugdwet en de Wmo vallen. Maar ook om gezondheid, onderwijs, werk en inkomen, bestaanszekerheid en dergelijke en de raakvlakken met andere terreinen zoals sport, cultuur, veiligheid en het fysieke domein.

We staan voor forse maatschappelijke uitdagingen. Met de maatschappelijke partners zijn we in gesprek over de visie en de ambities voor de komende jaren. Op grond van de ervaringen van de afgelopen jaren, de maatschappelijke uitdagingen en de input van de maatschappelijke partners schrijven we een eerste document, waarin we de visie en ambities verwoorden. In het najaar willen we met de inwoners het gesprek hier over voeren. Dit deel van het participatietraject willen we gelijk op laten lopen met onder andere het participatietraject rondom de omgevingsvisie.



Voor beide visies is het nodig om van de inwoners te horen hoe we de toekomst van Krimpen aan den IJssel voor ons zien. Als we naar het Sociaal Domein kijken gaat het om vragen als "Wat voor een gemeente willen we zijn als het gaat om gezondheid en zorgen voor elkaar. Hoe zorgen we ervoor dat iedereen mee kan blijven doen en grip houdt op eigen leven? Wat mogen inwoners van de gemeente verwachten, en wat mogen we van inwoners zelf verwachten?"

De komende jaren zullen we de ambities nader uitwerken op basis van het visiedocument. *Omgevingsvisie*

Eind februari hebben wij uw raad geïnformeerd over drie majeure projecten die wij dit jaar opstarten met de inwerkingtreding van de Omgevingswet als aanleiding:

- Omgevingsvisie
- Participatiebeleid
- Transitiepad naar definitief Omgevingsplan

Met name het opstellen van de Omgevingsvisie is belangrijk, omdat in de Omgevingsvisie verschillende strategische keuzes kunnen en moeten worden gemaakt. Want de ruimte in Krimpen aan den IJssel is schaars, maar de opgaven zijn groot. Denk hierbij aan het vernieuwen van maatschappelijke voorzieningen, het bouwen van voldoende (betaalbare) woningen, een gezonde leefomgeving, wel of niet bouwen in het groen, energietransitie, klimaatadaptatie, de mate van faciliteren van autobezit en de concentratie van economische bedrijvigheid. Deze dilemma's moeten wij in samenhang zien en vragen hun afweging in een nieuwe visie op Krimpen aan den IJssel.

Een gesprek-/informatieavond met de gemeenteraad over het opstellen van de omgevingsvisie is een van de eerste stappen die we zetten, nadat wij een stedenbouwkundig bureau hebben geselecteerd. Daarmee geven wij invulling aan de wens van uw raad om ook in dit proces vroegtijdig richting te geven aan de inhoud en de vervolgstappen.

Fonds 'Krimpen ontmoet!'

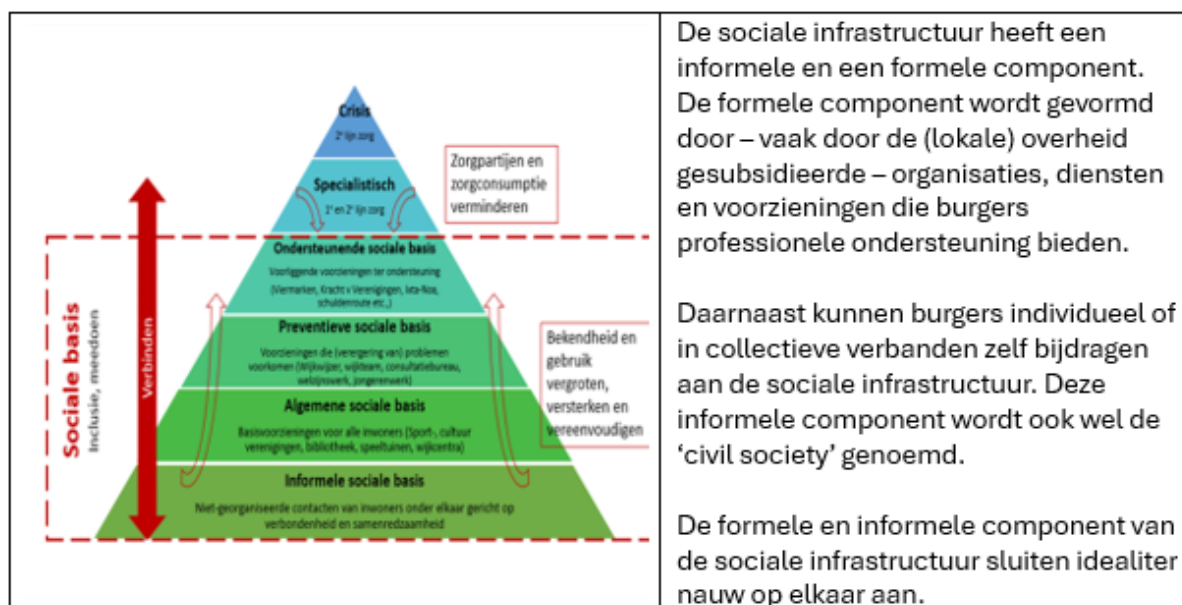
In de begroting van 2023 heeft ons college het voornemen aangekondigd om een zo geheten 'Toekomstfonds' te vormen. Hiermee wordt aan inwoners, ondernemers en maatschappelijke organisaties een financiële impuls geboden voor initiatieven die een bijdrage leveren aan een toekomstbestendig Krimpen aan den IJssel en een mooie toekomst voor inwoners, ondernemers en maatschappelijke organisaties. Daarbij is het wel belangrijk dat initiatiefnemers zélf een grote bijdrage leveren aan het uitwerken en uitvoeren van het initiatief.

Inwoners, maatschappelijke organisaties en ondernemers in Krimpen zijn actief betrokken geweest bij de opzet van het fonds. In de voorbereidingsgroep zijn vertegenwoordigers van genoemde groepen in vijf sessies bij elkaar gekomen om de dromen en behoeften voor het fonds met elkaar af te stemmen. Met elkaar heeft deze voorbereidingsgroep de opzet van het fonds uitgewerkt binnen de kaders die door uw raad zijn vastgesteld.

De voorbereidingsgroep adviseert om met het fonds te focussen op initiatieven die ontmoeting tussen Krimpenaren tot stand brengen en stelt daarom de naam 'Krimpen Ontmoet!' voor. Concreet betekent de focus op ontmoeting dat initiatieven moeten bijdragen aan het creëren van (fysieke) ontmoetingsplekken of (sociale) ontmoetingsmomenten voor en tussen verschillende groepen Krimpenaren.

Dit betekent ook dat het fonds geen incidentele financiering zal bieden aan bestaande initiatieven (die ontmoeting stimuleren), maar enkel initiatieven financiert die nog niet bestaan in Krimpen aan den IJssel. Daarnaast wordt vanuit het fonds alleen een bijdrage aan een initiatief verstrekt als de initiatiefnemer aangeeft dat financiering op een andere wijze niet (geheel) mogelijk is.

Wij verwachten veel van dit fonds en lichten dat graag toe aan de hand van het concept van de 'sociale basis'.



De formele component (de algemene, preventieve en ondersteunende sociale basis in de figuur hier boven) kan de komende jaren, zoals we hiervoor hebben aangegeven, onder druk komen te staan. Toename van vergrijzing en jeugdproblematiek en de vraag naar specialistische en crisishulp die dat met zich meebrengt, versus onzekere financiering door het rijk betekenen een grote uitdaging en kunnen ten koste gaan van de sociale basis en daarmee onze doelstellingen van 'inclusie' en 'meedoen' in gevaar brengen. Door de instelling van het Fonds 'Krimpen ontmoet!' hopen wij de informele sociale basis te versterken. Dat is altijd goed, maar hard nodig in een tijd dat de formele sociale basis mogelijk onder druk komt te staan.

**Wij hebben ons daarbij laten inspireren door het traject dat de gemeente Veenendaal dit voorjaar heeft doorlopen. Wij hebben daarvoor kennis genomen van*



<https://www.veenendaal.nl/nieuws/minder-geld-voor-de-toekomst-van-veenendaal> en van <https://toekomst.veenendaal.nl/>. Ook hebben we een bestuurlijk gesprek gevoerd met de wethouder financiën en de gemeentesecretaris van Veenendaal.

**Zie:*

https://veenendaal.notubiz.nl/vergadering/1221519/Inspraak%20raadscommissie%20Kader%20nota%2005-06-2024?person_id=191063

